

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ»

Ступінь освіти	бакалавр
Освітня програма	Українська мова та література
Тривалість викладання	5,6 чверть
Заняття:	Осінній семестр
лекції:	2 години на тиждень
практичні заняття:	1 година на тиждень
Мова викладання	українська

Кафедра, що викладає

Філології та мовної комунікації

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4092>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група «035-21-1»

Викладач:

Ромас Людмила Миколаївна

Доцент, канд. філол. наук, доцент кафедри філології та мовної комунікації

Персональна сторінка

E-mail: Romas.L.M.@nmu.one

1. Анотація курсу

Курс розвиває до належного професійно-літературознавчого рівня розуміння студентами законів розвитку літературно-художнього процесу і його сутнісних особливостей. У його межах подається загальна характеристика дисципліни. До програми входить вивчення основних положень і представників літературознавчих шкіл, особливостей етапів літературно-творчої діяльності, вивчення термінів і понять, за допомогою яких здійснюється аналіз ЛХТ і літературного процесу в цілому. Вивчаються сучасні методи аналізу ЛХТ, літературно-художнього процесу, основні концепти системологічної теорії літературного твору, розвиваються уміння і навички у володінні основними принципами рецептивної поетики. Студенти ознайомлюються з категоріальним апаратом теорії літератури, який уже «працює» у найбільш прогресивних у методологічному та методичному планах наукових дослідженнях і який стане основним у літературознавстві завтрашнього дня.

2. Мета і завдання курсу

Розвинути до належного професійно-літературознавчого рівня розуміння студентами законів розвитку літературно-художнього процесу і його сутнісних особливостей.

У результаті вивчення дисципліни фахівець повинен знати основні положення і представників літературознавчих шкіл, особливості етапів літературно-творчої діяльності, визначення термінів і понять, за допомогою яких здійснюється аналіз ЛХТ і літературного процесу в цілому, застосовувати набуті знання під час вивчення інших дисциплін.

3. Результати навчання

Знати літературознавчий інструментарій та використовувати його для досягнення поставлених цілей під час аналізу історії літературного процесу.
Уміло користуватися літературознавчими словниками. Іншими довідковими джерелами, Інтернетом, літературознавчими енциклопедіями. Засвоївши відповідну термінологію, використовувати її під час дослідження художніх текстів.
Знати загальні властивості літератури як мистецтва слова та застосовувати ці знання в професійній діяльності.
Під час написання кваліфікаційних робіт користуватися набутими знаннями з теорії літератури.
Уміти визначати цінність того чи іншого літературного твору, його приналежність до певного напрямку.
Визначати художню своєрідність творів, користуючись системою основних понять і термінів літературознавства.
Володіти основними методами літературознавчого аналізу й інтерпретації різних типів і видів текстів.
Під час подальшого навчання використовувати загальнонаукову, міжгалузеву і вузькоспеціальну термінологію, пов'язану з теорією літератури.
Мати чітке уявлення про психологію творчого процесу, його фази та літературно-творчу діяльність письменника.
Поглиблювати уміння та навички аналізу художніх творів різних жанрових форм, збагачувати методичний фонд засобів та прийомів.
Знати літературознавчі школи та користуватися здобутками світового літературознавства.

Пререквізити: дисципліна базується на знаннях, отриманих під час вивчення курсу «Вступ до літературознавства».

4. Структура курсу

Лекції

1. Теорія літератури – основна літературознавча дисципліна.

1.1. Предмет, завдання, значення курсу. Основні теоретичні поняття.

1.2. Основні методи літературознавчого аналізу й інтерпретації різних типів і видів текстів.

2. Методологія системного дослідження.

2.1. Аспекти системного дослідження: предметний, функціональний, історичний.

2.2. Генетичний і прогностичний вектори історичного аспекту.

3. Літературознавчі школи.

3.1. Основні положення літературознавчих шкіл, їх представники: біографічна, культурно-історична, філологічна, психологічна, психоаналітична, формалізм, структуралізм, семіотика, постструктуралізм, компаративістика, «нова критика», рецептивна естетика, феміністична критика.

4. Літературно-творча діяльність.

4.1. Етапи літературно-творчої діяльності, її структура.

4.2. Компоненти художньо-творчого процесу: особистість митця, його талант, майстерність, творчий метод. Особистість як персоніфікована діяльність.

4.3. Особистість художнього реципієнта як суб'єкт сприйняття мистецтва і об'єкт його впливу.

5. Психологія творчості.

5.1. Предмет та методи дослідження психології творчості.

5.2. Фази творчого процесу. Творча уява, творча фантазія, творче натхнення, творче та діалектичне мислення.

5.3. Поняття періоду “первинного художнього накопичення”. Задум. Створення плану. Написання твору. Обробка твору.

6. Асоціативна природа літературних образів.

6.1. Поняття індивідуального асоціативного комплексу автора і реципієнта.

6.2. Літ.-худ. сприйняття як співтворчість. Поняття активності, цілісності, гнучкості сприйняття, стереотипу сприйняття.

7. Категорії мікропоетики літературно-художнього твору.

7.1. Тематика. Проблематика. Пафос. Ідея. Фабула. Поняття хронотопу. Специфіка художнього простору і часу в структурі ЛХТ.

7.2. Сюжет. Співвідношення фабули і сюжету.

7.3. Форми вираження авторської свідомості в ліриці, епосі, драмі та міжродових утвореннях.

7.4. Засоби творення психологізму в ліриці, епосі, драмі. Художня деталь. Монолог. Діалог. Полілог. Позасюжетні елементи. Підтекст

8. Мистецтво як мислення у художніх образах і мова для передачі цінностей.

8.1. Два значення терміну *художній образ*.

8.2. Художній образ – утворення художнього мислення, уяви і переживання.

9. Категорія літературного стилю.

9.1. Сучасні погляди на склад стилю ЛХТ. Стиль як мовна система. Стиль як система образів, відтворена словом. Стиль як властивість художньої форми.

9.2. Компоненти стилю і стилеутворюючі фактори. Стиль окремого твору. Стиль епохи.

10. Літературні роди.

10.1. Дві традиції в розгляді літературних родів.

10.2. Осмислення літературних родів як способів осмислення і вираження художнього змісту.

10.3. Нові тенденції у висвітленні проблеми літературних родів на початку XX і XXI ст.

Практичні заняття

1. Методологія системного дослідження.

2. Літературознавчі школи.

3. Літературно-творча діяльність. Фази творчого процесу.

4. Літературний процес. Системний аналіз літературного процесу.

5. Технічне обладнання та програмне забезпечення

Технічні засоби навчання:
Персональні комп'ютери;
Дистанційна платформа MOODLE.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного опитування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Максимальне оцінювання:

Теоретична частина	Практична частина		**Бонус	Разом
	*Відповіді на практичних заняттях	Контрольна тестова робота		
30	40	25	5	100

* При несвоєчасному складанні тем практичних занять максимальна оцінка знижується на 2 бали.

** Бонусні бали нараховуються за регулярне відвідування занять (не більше двох пропусків без поважних причин за всіма видами занять) та наявність конспекту лекцій.

Теоретична частина оцінюється за результатами здачі контрольної роботи, яка містить 3 питання та передбачає розгорнуті відповіді на них.

Практична частина оцінюється за результатами відповідей на практичних заняттях та результатами контрольної тестової роботи, яка містить 20 запитань та передбачає розгорнуту відповідь на одне питання.

Для підвищення оцінки (якщо було більш ніж 2 пропуски занять) **на 5 балів** здобувач вищої освіти може виконати та захистити презентацію з будь-якої теми лекцій з дисципліни «Теорія літератури», або обрати тему самостійно (після попереднього узгодження з викладачем).

Якщо студент не отримує позитивну оцінку за поточними заняттями, він має підготуватися до іспиту за списком питань, розміщених на платформі MOODLE.

Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань, на які треба дати розгорнуті відповіді, та виконання одного практичного завдання.

Якщо студент отримав оцінку нижче 60 балів, або прагне поліпшити оцінку, він готується за списком питань до іспиту, який розміщений на платформі Moodle.

6.3. Критерії оцінювання теоретичної частини

3 питання по 10 балів з розгорнутими відповідями на них.

10 – максимальна кількість балів, нараховується за правильну, повну (наведено приклади) та конкретну відповідь (еталонну) на запропоноване питання.

8 балів - відповідь правильна, наведено приклади, але забагато інформації, яка опосередковано відповідає суті питання;

6 балів - відповідь правильна, але забагато інформації, яка не відповідає суті питання;

4 бали – зміст відповіді має стосунок до предмету запитання, проте не відповідає еталону, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

2 бали – наявність текстової відповіді, яка не відповідає еталону, та/або не має стосунку до предмету запитання, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

0 балів – відповідь невірна.

6.4. Критерії оцінювання практичної частини

Відповіді на практичних заняттях.

Максимальна кількість балів – **40**, де кожне практичне заняття оцінюється балом **8**.

Контрольна тестова робота.

20 тестових завдань з чотирма варіантами відповідей, кожна правильна відповідь оцінюється **1 балом**. Розгорнута відповідь оцінюється **5 балами (разом 25 балів)**.

Також студент може отримати 5 балів бонусів за систематичне відвідування занять та активну участь в обговоренні питань, що входять до планів практичних занять.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка». <https://inlnk.ru/xvgyx>.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перекладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту і завчасно.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

8. Рекомендовані джерела інформації

8.1 Базові

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. Київ : Либідь, 2005. 460 с.
2. Безпечний І. Теорія літератури. К: Смолоскип, 2009. 388 с.
3. Довідник з теорії літератури. Авт.-упор. У.Д. Данильцева. Київ, 2001. 272 с.
4. Білоус П.В., Левченко Г.Д. Вступ до літературознавства. Навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 364 с.
5. Білоус П.В. Вступ до літературознавства. Навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2011. 336 с.
6. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства: Підручник. Київ: Правда Ярославичів, 448 с.
7. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Загальне літературознавство. Рівне, 1997. 361 с.
8. Наєнко М.К. Історія українського літературознавства. Підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2001. 359 с.
9. Ромас Л.М. Навчально-методичний посібник до вивчення курсу «Вступ до літературознавства» для студентів спеціальності 035.01 Філологія (Українська мова та література). Дніпро: Ліра, 2020. 36 с.

8.2 Додаткові

1. Антофійчук В. І. Проблеми поетики традиційних сюжетів та образів у літературі. Чернівці: Рута, 1997. 200 с.
2. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство: Підручник Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 430 с.
3. Бовсунівська Т. Теорія літературних жанрів: Жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману. Київ: ВЦ «Київський університет», 2009. 519 с.
4. Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. Львів: ПАІС, 2005. 368 с.
5. Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: Монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 558 с.
6. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. За ред. А. Волкова, О. Бойченка та ін. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
7. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. Автор-укладач Ю. Ковалів. Т. 1. Київ: Академія, 2007. 608 с.
8. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. Автор-укладач Ю. Ковалів. Т. 2. Київ: Академія, 2007. 624 с.

9. Літературознавчий словник-довідник. За ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва, В. Теремка. Київ: Академія, 2006. 752 с.
10. Словник символів культури України. За заг. ред.. В.П. Коцура. 3-є вид. Київ: Міленіум, 2005. 352 с.
11. Тодоров Ц. Поняття літератури та інші есе. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 206 с.
12. Фролова К. П. Цікаве літературознавство. Київ: Рад. школа, 1991. 224 с.
13. Фролова К. Аналіз художнього твору. Київ: Рад. школа, 1975. 174 с.

РЕСУРСИ

1. Дніпровська міська бібліотека <http://www.library.dp.ua/>
2. Науково-технічна бібліотека НТУ «Дніпровська політехніка» <http://lib.nmu.org.ua/>
<http://lib.nmu.org.ua/> <http://metod.kart.edu.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – Режим доступу:
<http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Національна парламентська бібліотека України – Режим доступу:
<http://www.nplu.org/>